

Toets van het concept-Besluit gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden aan het integraal afwegingskader voor beleid en wetgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

De aanleiding is het [wetsvoorstel](#) Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, dat aanhangig is in de Eerste Kamer. Dit bevat verplichtingen en grondslagen om in lagere regels de waarborgen voor een zorgvuldige gegevensverwerking uit te werken en om zo exact mogelijk te omlijnen wat de samenwerkingsverbanden precies mogen doen. Hiertoe dient het concept-Besluit gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (BGS). Het BGS is derhalve nodig voor een goede werking van de WGS.

2. Wie zijn betrokken?

De Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's), de Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV), het Financieel Expertise Centrum (FEC), en de Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH). Het betreft hier vier bestaande samenwerkingsverbanden, die zich richten op doelen van zwaarwegend algemeen belang, in het bijzonder de aanpak van georganiseerde criminaliteit, crimineel en onverklaarbaar vermogen, inbreuken op de integriteit van het financiële stelsel, en complexe problemen rond personen op het snijvlak van zorg en veiligheid. De deelnemers aan de RIEC's en iCOV zijn de overheidsorganisaties, genoemd in artikel 2.19 en 2.11 WGS en artikel 2.6 concept-BGS. De deelnemers aan het FEC zijn overheidsorganisaties, genoemd in artikel 2.3 WGS en artikel 2.1 concept-BGS, en voor bepaalde activiteiten ook banken (artikel 2.2 concept-BGS). Aan de ZVH nemen overheidsorganisaties en private partijen deel (artikel 2.27 WGS).

3. Wat is het probleem?

Door versnippering van informatie kan criminaliteit onnodig lang doorgaan of bestaat het gevaar dat de aandacht slechts op één terrein wordt gericht, terwijl het effectiever en efficiënter kan zijn een integrale handhavingsaanpak te kiezen. De samenwerkingsverbanden hebben in de praktijk veelal te maken met onduidelijkheid; telkens moet worden getoetst aan een complexe puzzel van grondslagen voor bilaterale gegevensverstrekking, wat leidt tot versnippering en onvolledigheid. Het wetsvoorstel WGS beoogt deze onzekerheid weg te nemen en creëert duidelijke grondslagen voor multidisciplinaire gegevensuitwisseling. Dat maakt een einde aan de versnippering, onvolledigheid en complexiteit die nu worden ondervonden. De met het wetsvoorstel toenemende (verwerkings)mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden worden in het wetsvoorstel omringd met stevige waarborgen en begrenzingen van de gegevensdeling. Deze waarborgen en begrenzingen behoeven uitwerking in het BGS.

4. Wat is het doel?

Het doel van het wetsvoorstel is tweeledig: enerzijds wordt beoogd om knelpunten in de gegevensuitwisseling weg te nemen bij een multidisciplinaire aanpak van georganiseerde criminaliteit, crimineel en onverklaarbaar vermogen, inbreuken op de integriteit van het financiële stelsel, en complexe problemen rond personen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Anderzijds is het doel van het wetsvoorstel om in aansluiting op de AVG waarborgen te bieden voor een goede bescherming van de persoonsgegevens die door deze samenwerkingsverbanden worden verwerkt. Het doel van het concept-BGS is om de waarborgen uit het wetsvoorstel uit te werken en om zo exact mogelijk te omlijnen wat de samenwerkingsverbanden mogen doen. Het dient daarmee tevens om zorgpunten te adresseren van onder andere het parlement, de Afdeling advisering van de Raad van State en de Autoriteit Persoonsgegevens. Wetsvoorstel en amvb samen zullen er zo aan bijdragen dat de samenwerkende deelnemers niet langer slechts zicht hebben op een deel van de problematiek, maar beschikken over een volledig, actueel en dynamisch beeld, doch uitsluitend wanneer daarbij hoge juridische en zorgvuldigheidnormen worden betracht. Hierdoor kunnen zij effectiever functioneren.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De overheid moet ernstige en ondermijnende criminaliteit kunnen voorkomen, opsporen en bestrijden. Gegevensverwerking is daarbij onmiskenbaar een belangrijk instrument. Met een wettelijk kader moeten deze gegevensverwerkingen in goede en rechtmatige banen worden geleid.

6. Wat is het beste instrument?

Met het wetsvoorstel is een kader gecreëerd dat bevoegdheden tot gezamenlijke gegevensverwerking gepaard laat gaan met een groot aantal waarborgen ter bescherming van de grondrechten van burgers. Het beste instrument voor de uitwerking van die waarborgen is een amvb. In deze opzet zijn de hoofdelementen van gezamenlijke gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden bij wet in formele zin geregeld en vindt de uitwerking plaats in lagere regelgeving.

7. Wat zijn de gevolgen?

Het gevolg van het BGS is dat duidelijkheid wordt geboden over de toepasselijke waarborgen en de begrenzing van de gezamenlijke gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden. Het gaat dan bijvoorbeeld om de regels over de criteria waaraan het startpunt (een signaal, verzoek of casus) van de gegevensverwerking moet voldoen. Het concept-BGS bevat – onder veel meer – nadere regels over rechtmatigheidsadviescommissies, de audits, het contactpunt voor betrokkenen, kwaliteitstoetsen op de

gegevens, precisering van de maximale bewaartermijn, en nadere waarborgen. Het concept-BGS stelt voorts regels voor gezamenlijke gegevensanalyses, concretiseert welke gegevens voor welke doelen mogen worden verwerkt en regelt wanneer persoonsgegevens tussen samenwerkingsverbanden onderling mogen worden gedeeld. Ook verplicht het BGS tot passende opleidingen en trainingen. In hoeverre de invoering en naleving van de aanvullende waarborgen, zoals die worden uitgewerkt in het concept-BGS, een administratieve lastenverzwaring met zich meebrengen voor de deelnemers, en welke middelen daarvoor benodigd zijn, zal moeten blijken uit de uitvoeringstoetsen die worden uitgevoerd ten tijde van de consultatie inzake deze amvb. Deze zijn niet op voorhand te kwantificeren, maar bedacht moet worden dat de wet en dit besluit in substantiële mate een specificering of concretisering vormen van regels die samenwerkingsverbanden nu al op basis van de AVG moeten toepassen en dat de in de WGS opgenomen samenwerkingsverbanden bestendig zijn en kunnen bogen op ruime ervaring en expertise. Aanvullend ten opzichte van de AVG zijn onder meer de onafhankelijke privacy audits, de rechtmatigheidsadviescommissies, de opleidings- en trainingsplicht op het gebied van de gegevensverwerking, en de aanvullende waarborgen bij geautomatiseerde gegevensanalyse.